

Τηλεοπτικός Δημοσιογραφικός Λόγος

Ενότητα 8: Η γλώσσα των τίτλων - Εισαγωγές
ρεπορτάζ - Ρεπορτάζ

Περικλής Πολίτης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

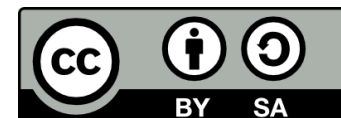

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Η γλώσσα των τίτλων (1)

- «Η **γραπτή** γλώσσα εμφανίζεται συνήθως σε **ονοματική** μορφή, με ποσοτική υπεροχή κύριων ονομάτων και (ονοματικών) λειτουργιών.

Η δομή της είναι απλοποιημένη στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό:

τα επίθετα και τα ρήματα σπανίζουν,
οι προτάσεις είναι ελλειπτικές.

Είναι προφανές ότι οι άλλες λειτουργίες τις οποίες αναλαμβάνει η γλώσσα (**αφήγηση, επιχειρηματολογία,** κ.λπ.) δεν ενεργοποιούνται παρά ελάχιστα από τη γραπτή γλώσσα.

Τις επωμίζεται η προφορική γλώσσα ή η εικόνα». (Viallon)

Η γλώσσα των τίτλων (2)

- α. στο επίπεδο της **σύνταξης** χαρακτηριστικό είναι το υψηλό ποσοστό **ελλειπτικών προτάσεων** και **ονοματικών φράσεων**, φαινόμενο που απαντά και στον Τύπο, και οφείλεται
 - αφενός στους **περιορισμούς χώρου και χρόνου** (οι ανάγκες της σελιδοποίησης των πρωτοσέλιδων, το **μικρό πλάτος της τηλεοπτικής οθόνης**,
 - η πίεση **να υπομνηματιστούν τα συστατικά μιας τηλεοπτικής είδησης/ρεπορτάζ ταυτόχρονα με την προβολή τους, κ.ά.)** και

Η γλώσσα των τίτλων (3)

-αφετέρου στην **πυκνότητα της πληροφορίας** που εξασφαλίζουν οι ονοματικές δομές, ιδιαίτερα χρήσιμη στους τίτλους, ώστε να αναγνωριστεί αμέσως το θέμα της είδησης.

Παραδείγματα:

Η γλώσσα των τίτλων (4)

- Στην Τουρκία η γρίπη των πουλερικών
- Μήνυμα φιλίας και συνεργασίας στις γείτονες χώρες
- Μεταμόσχευση ήπατος σε 9χρονο κοριτσάκι
- Τέταρτο Επιχειρηματικό Πανόραμα Μαγνησίας
- Πλημμύρες και κατολισθήσεις στη Γουατεμάλα
- Νομοσχέδιο για καταδυτικό τουρισμό
- Ερασιτέχνες μετεωρολόγοι
- Η υπνηλία «καμπανάκι» ασθενειών

(NET, Οκτώβριος 2005)

Η γλώσσα των τίτλων (5)

- 300.000 τα θύματα του «καναλάρχη» - Καλοστημένη τηλε-απάτη
- Μπέζας για τον κρατικό... μπεζαχτά - Το παρασκήνιο της επιλογής Καραμανλή
- Νέα πρόταση για το Σκοπιανό - Η Ελλάδα το απορρίπτει
- Βιβλική καταστροφή σε Πακιστάν και Ινδία - 2.000 νεκροί - 400 παιδιά
- Γουατεμάλα - Κατολίσθηση με 1.400 νεκρούς

(ANT1, Οκτώβριος 2005)

Η γλώσσα των τίτλων (6)

1. β. η *παράλειψη του οριστικού* και *αόριστου άρθρου*, γνωστή και από τον Τύπο, ιδιαίτερα τον αθλητικό, είναι εκτεταμένη στους τηλεοπτικούς τίτλους.

Οι *γραμματικές* λέξεις είναι τα πρώτα θύματα της μινιμαλιστικής σύνταξης των τίτλων.

- Πόλωση για (τον) Σανιδά
- Μάχη στη Βουλή για (το) Βατοπέδι
- (Μια) αδέσποτη σφαίρα σε μπαλκόνι
- «Φαρ Ουέστ» (κάποιες) γειτονιές της Αθήνας
- (Ένας) αστυνομικός σε συμμορία ληστών!
- Πήρε στον κυνήγι τον ληστή με (μια) καρέκλα
- Οι πνιγμοί (είναι η) Νο1 αιτία θανάτου παιδιών

(ALPHA, Απρίλιος 2009)

Η γλώσσα των τίτλων (7)

- γ. στο επίπεδο της **σύνδεσης** φράσεων και προτάσεων χαρακτηριστική είναι η χρήση του **κόμματος** με αρκετές διαφορετικές λειτουργίες:
 - απαρίθμηση**,
 - υπογράμμιση παρατακτικής σύνδεσης**,
 - διάκριση θέσης-άρσης**,
 - διαχωρισμός του παραθέματος από την προβάλλουσα πρόταση**,
 - υποκατάσταση συνδέσμου ή δείκτη, κ.ά.**).
- Στις περιπτώσεις που το κόμμα υποκαθιστά γραμματικές λέξεις, η σύνταξη των τίτλων τείνει σε μεγαλύτερη πυκνότητα έκφρασης.

Η γλώσσα των τίτλων (8)

- Δεν θέλει εκλογές ο Καραμανλής, αλλά δεν έχει αποφασίσει
- Πρόωρες κάλπες, αλλαγή ατζέντας και «καθαρά» ψηφοδέλτια
- Η υπόθεση Παυλίδη είναι πολιτικό θέμα, όχι αριθμητικό
- «Αρκετές ενδείξεις για παραπομπή», λέει τώρα ο ΛΑ.Ο.Σ.
- Άλλα έλεγαν οι βουλευτές, άλλα λέει ο Καρατζαφέρης
- Άνοιξαν 30 ξενοδοχεία το Πάσχα, 20 λιγότερα από πέρυσι

(MEGA, Απρίλιος 2009)

Η γλώσσα των τίτλων (9)

- δ. σε **πολιτικές** και **διεθνείς** ειδήσεις, κυρίως, συχνή είναι η χρήση **αναφερόμενου λόγου** και μάλιστα με τη μορφή του **ελεύθερου ευθύ λόγου**, που δεν επιτρέπει μακροσκελή παραθέματα, τα οποία ούτως ή άλλως είναι ασυμβίβαστα με το (μικρό) μήκος των τίτλων.
- Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί η πρόταση των πηγών **χωρίς χρήση ρημάτων προβολής**.

Η γλώσσα των τίτλων (10)

- Μέρκελ: Τέλος στις κρατικές παρεμβάσεις
- Κυβέρνηση: Σε σκανδαλολογία ολισθαίνει το ΠΑΣΟΚ
- ΠΑΣΟΚ: Λύση με πρόωρες εκλογές
- Υπ. Εξωτερικών: Μεγάλο πρόβλημα η λαθρομετανάστευση

(NET, Απρίλιος 2009)

Η γλώσσα των τίτλων (11)

- ε. στο επίπεδο του **λεξιλογίου** μπορούμε να διακρίνουμε χαρακτηριστικές επιλογές που αφορούν **πρόσωπα** (δράστες), **ενέργειες** ή **συμβάντα** και χωρο-χρονικές **περιστάσεις**, δηλαδή τον γεγονοτικό ιστό κάθε είδησης.

Η γλώσσα των τίτλων (12)

- Τα πρόσωπα, αν δεν είναι διακεκριμένα, δεν δηλώνονται τόσο ως υποκείμενα όσο ως **μέλη ομάδων, οργανισμών ή θεσμών** (οι εργαζόμενοι της Ο.Α., οι πτηνοτρόφοι στα Μέγαρα, οι δανειολήπτες, οι γιατροί του ΕΣΥ, κ.λπ.).
- Το **επάγγελμα** και η **ηλικία** –ιδίως σε αστυνομικές ειδήσεις– (16χρονος πειρατής κρατείται στις ΗΠΑ, 10χρονη αποθνήσκησε σε *talent show*) είναι οι συνηθέστεροι προσδιορισμοί τους.
- Η αντίθεση **εξατομίκευση** vs. **κατηγοριοποίηση** ισχύει τρόπον τινά και για τις ενέργειες και τα συμβάντα (απρόβλεπτα vs κατηγοριακά, στερεοτυπικά).

Η γλώσσα των τίτλων (13)

- Στους τίτλους είναι προφανές ότι **τα συμβάντα που ξεφεύγουν από κατηγορίες και στερεότυπα**

(π.χ. το συνδικάτο που οδηγεί τους εργαζομένους σε απεργία ιδιαίτερα βλαπτική για το κοινωνικό σύνολο,

μια καταστροφική χαλαζόπτωση την περίοδο της ανθοφορίας των καρποφόρων δέντρων, μια μάνα που πνίγει το βρέφος της, κ.λπ.)

έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να περιληφθούν στους τίτλους.

Η γλώσσα των τίτλων (14)

- Τέλος, ο τόπος των γεγονότων, όσο κοντά κι αν εκτυλίσσονται, παριστάνεται ως «**εκεί πέρα**», γιατί πρέπει να φανεί ότι η σύνταξη του δελτίου και το επιτελείο της κατάφερε να τα φέρει «**εδώ πέρα**», μπροστά στα μάτια των τηλεθεατών.

Η γλώσσα των τίτλων (15)

- στ. στο επίπεδο του **ύφους** (των σχημάτων λόγου, της 'ποιητικής' γλώσσας, του γλωσσικού χιούμορ, κ.ά.) φαίνεται να υπάρχουν **μεγαλύτερες αποκλίσεις μεταξύ Τύπου και τηλεόρασης**, εξαιτίας της διαφορετικής «σημείωσης» των δύο Μέσων.

Η γλώσσα των τίτλων (16)

- «Η βασική διαφορά μεταξύ τηλεοπτικών τίτλων και τίτλων του Τύπου βρίσκεται στο ύφος μάλλον παρά στη σύνταξη ή τη στίξη.

Οι τηλεοπτικοί τίτλοι στερούνται εκείνου του γνωρίσματος που καθιστά μοναδικούς (και ελκυστικούς στους γλωσσολόγους) τους τίτλους του Τύπου, δηλαδή της **ευρηματικότητας** και της **παιγνιώδους διάθεσης**.

Δεν μπορεί κανείς να βρει στους τίτλους των τηλεοπτικών ειδήσεων **λογοπαίγνια**, **παρηχήσεις**, **υπαινιγμούς** ή άλλα στολίδια:

είναι απλές πληροφοριακές προτάσεις» (Rambousek)

Η γλώσσα των τίτλων (17)

- Η εξήγηση είναι εύκολη.
 - Αφενός **δεν υπάρχει αφθονία χρόνου** (όπως στις εφημερίδες και τα περιοδικά), για να επινοηθούν πνευματώδεις τίτλοι, και
 - αφετέρου **ο εντυπωσιασμός ανατίθεται εν πολλοίς στην εικόνα και τη μουσική.**
- Πάντως, δεν απουσιάζει εντελώς η ρητορική από τους τηλεοπτικούς τίτλους.

Για παράδειγμα, οι **μεταφορές** και οι **διακειμενικές αναφορές** δεν είναι καθόλου σπάνιες (Kostoudis 2006).

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΟΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

1. MEGA [1.11.1999]	STAR [1.11.1999]	NET [1.11.1999]
<p>ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΥΡΑΥΛΟΥΣ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Συναγερμός κυρίες και κύριοι σήμανε για τις ελληνικές αρχές αλλά και για τους Αμερικανούς του Εφ Μπι Άι που βρίσκονται στην Ελλάδα, μόλις διαπιστώθηκε ότι χάθηκαν <u>μυστηριωδώς</u> (.) πέντε αντιαρματικοί πύραυλοι από μονάδα στην Κω. Η κινητοποίηση ήταν <u>άμεση</u> καθώς επίκειται η επίσκεψη Κλίντον (.) και εκφράστηκαν φόβοι για τρομοκρατική ενέργεια. Τελικά το Υπουργείο Αμύνης ανακοίνωσε ότι οι πύραυλοι <u>δεν</u> εκλάπησαν, αλλά είχαν χρησιμοποιηθεί σε <u>άσκηση</u> κι έγινε λογιστικό λάθος.</p> <p>((μουσική))</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Μια μυστηριώδης εξαφάνιση έβαλε σε συναγερμό τις μυστικές υπηρεσίες του στρατού και την Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών. Πέντε αντιαρματικοί πύραυλοι τύπου Λόου έκαναν φτερά από στρατόπεδο της Κω, και τώρα οι αρχές Ασφαλείας δεν αποκλείουν πίσω απ' αυτή την υπόθεση να κρύβονται τρομοκράτες. Κάποιοι εκφράζουν ανοιχτά φόβους για νέο αιματηρό χτύπημα, ενώ το Γενικό Επιτελείο Στρατού θολώνει τα νερά μιλώντας για λάθος (.) στην <καταμέτρηση> των πυραύλων.</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Διέψευσε, κυρίες και κύριοι αλλάζουμε θέμα, κατηγορηματικά (.) το Γενικό Επιτελείο Στρατού δημοσίευμα απογευματινής εφημερίδας, σύμφωνα με το οποίο, πέντε αντιαρματικοί πύραυλοι εκλάπησαν από στρατόπεδο της Κω. Σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωση, οι πύραυλοι χρησιμοποιήθηκαν σε εκπαιδευτικές βολές.</p>

Πίνακας 1: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

2. MEGA [1.11.1999]	STAR [1.11.1999]	NET [2.11.1999]
<p>‘ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ’ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Η επίσκεψη του προέδρου Κλίντον στην Ελλάδα προκαλεί έντονες αντιδράσεις, προκαλεί <u>και</u> την αντίδραση πολλών γνωστών ηθοποιών, οι οποίοι αποφάσισαν να βγουν στους δρόμους για να τη διαδηλώσουν. Έτσι την ερχόμενη Δευτέρα (.) οργανώνουν συγκέντρωση διαμαρτυρίας στη πλατεία Συντάγματος, μαζί με συνδικαλιστικές οργανώσεις.</p> <p><i>((πλάνα ανθρώπων που διαδηλώνουν))</i></p>	<p>ΣΕ ‘ΚΛΙΜΑ’ ... ΚΛΙΝΤΟΝ!</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Την ατζέντα των συνομιλιών, που θα έχει ο Μπιλ Κλίντον στην Αθήνα, θα εξετάσουν αύριο, στο Μέγαρο Μαξίμου, ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, κι ο αμερικανός πρέσβης Νίκολας Μπερνς. Όλα δείχνουν πάντως ότι το Κυπριακό και τα ελληνοτουρκικά μένουν στο ράφι, ενώ παίρνουν προτεραιότητα οι τουριστικές περιηγήσεις του πλανητάρχη. Το μεγάλο αγκάθι όμως είναι τα μέτρα για την ασφάλεια του προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών, αφού η υποδοχή του στην Αθήνα προβλέπεται καυτή.</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Η επικείμενη επίσκεψη Κλίντον βρέθηκε στο επίκεντρο και της συνεργασίας που είχαν το πρωί ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης με τον Αμερικανό πρεσβευτή Νικόλας Μπερνς. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος είπε ότι πέραν των θεμάτων οικονομικής και στρατιωτικής συνεργασίας, η ατζέντα του Αμερικανού προέδρου (.) είναι ακόμα ανοιχτή.</p>

Πίνακας 2: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

3. MEGA [1.11.1999]	STAR [1.11.1999]	NET [1.11.1999]
<p>ΔΙΧΑΖΟΥΝ ΟΙ ΑΤΑΞΙΕΣ ΤΟΥ...</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Αποχή από τα μαθήματα έκαναν σήμερα οι μαθητές της δευτέρας τάξης ενός δημοτικού στην Τριανδρία Θεσσαλονίκης. Τις κινητοποιήσεις αποφάσισαν οι γονείς τους, με αίτημα να απομακρυνθεί ένας άτακτος μαθητής. Η υπόθεση έχει φθάσει στα δικαστήρια. Αρκετά παιδιά όμως ζητούν από τους δασκάλους τους να βοηθήσουν το συμμαθητή τους, ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα και να επανέλθει η ηρεμία στο σχολείο.</p> <p>((πλάνα από το προαύλιο του σχολείου))</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Ένας μικρός <u>διάβολος</u> έφερε τα πάνω κάτω σε δημοτικό σχολείο της Θεσσαλονίκης. Ο λόγος για ένα σκανδαλιάρικο αγόρι, οκτώ χρόνων, που τα βάζει με τους συμμαθητές του με την παραμικρή αφορμή. Το ποτήρι της αγανάκτησης ξεχείλισε για τα παιδιά του σχολείου, που προχώρησαν σε αποχή διαρκείας ζητώντας την απομάκρυνση του άτακτου αγοριού. Οι γονείς του όμως κάνουν λόγο για αδικία, αφού όπως λέν', το παιδί τους είν' ένας άγγελος.</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Προβληματίζει την εκπαιδευτική κι επιστημονική κοινότητα η περίπτωση ενός οκτάχρονου αγοριού από τη Θεσσαλονίκη. Οι γονείς των συμμαθητών του (.) ζητούν ν' <απομακρυνθεί> από το σχολείο, επειδή όπως υποστηρίζουν εκδηλώνει επιθετικότητα κατά των παιδιών τους.</p>

Πίνακας 3: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

4. MEGA [1.11.1999]	STAR [1.11.1999]	NET [1.11.1999]
<p>ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ, ΣΠΙΤΑΚΙ ΜΟΥ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Άλλες εκατόν σαράντα τέσσερις οικογένειες σεισμοπαθών αυτή τη φορά στο Μενίδι εγκατέλειψαν σήμερα τις σκηνές, και εγκαταστάθηκαν σε λυόμενα σπίτια και τροχόσπιτα. Ο Κώστας Λαλιώτης δεσμεύθηκε ότι μέχρι τις <u>είκοσι</u> Δεκεμβρίου (.) θα έχουν παραδοθεί συνολικά επτάμισι χιλιάδες λυόμενα σπίτια και τροχόσπιτα.</p> <p><i>((πλάνα από μια οικογένεια σεισμοπαθών που εισέρχεται σε ένα λυόμενο κουβεντιάζοντας))</i></p>	<p>ΑΛΛΑ 164 ΛΥΟΜΕΝΑ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Με αγωνία περιμένουν οι χιλιάδες άστεγοι του σεισμού της εβδόμης Σεπτεμβρίου τα λυόμενα σπίτια που έχει υποσχεθεί η κυβέρνηση, προκειμένου να φύγουν από τις σκηνές. Σήμερα, ο υπουργός Περιβάλλοντος κύριος Λαλιώτης παρέδωσε συνολικά εκατόν εξήντα τέσσερις νέους οικίσκους στο Μενίδι και το Ζεφύρι, ενώ ανακοίνωσε ότι μέχρι τις είκοσι Δεκεμβρίου (.) θα έχουν στεγαστεί σε λυόμενα επτάμισι χιλιάδες οικογένειες.</p> <p><i>((πλάνα από την είσοδο μιας οικογένειας στο λυόμενο μαζί με τον υπουργό Περιβάλλοντος))</i></p>	<p>ΣΤΕΓΗ ΕΛΠΙΔΑΣ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Αλλάζουμε θέμα κυρίες και κύριοι, επιστρέφουμε στην Αθήνα, από τις σκηνές σε λυόμενα εγκαταστάθηκαν το μεσημέρι πάνω από τριακόσιες οικογένειες σεισμοπλήκτων στο Μενίδι και το Ζεφύρι. Τρεις νέους οικισμούς εγκαινίασε ο υπουργός Περιβάλλοντος Κώστας Λαλιώτης, ο οποίος είπε ότι η κυβέρνηση (.) βρίσκεται μέσα στους στόχους της, δηλαδή να έχουν εγκατασταθεί περίπου επτάμισι χιλιάδες λυόμενα, έως τις είκοσι Δεκεμβρίου.</p> <p><i>((μουσική))</i></p> <p><i>((πλάνα από την παράδοση των λυόμενων))</i></p>

Πίνακας 4: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

5. MEGA [1.11.1999]	STAR [1.11.1999]	NET [2.11.1999]
<p>2 ΣΕΝΑΡΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Απειροελάχιστες, σχεδόν ανύπαρκτες είναι πλέον οι πιθανότητες να βρεθεί: ζωντανός κάποιος απ' τους διακόσους δεκαεπτά επιβάτες του Μπόινγκ των αιγυπτιακών αερογραμμών, που συνετρίβη στον Ατλαντικό. Οι ειδικοί είπαν ότι το αεροσκάφος (.) έπεφτε με ιλιγγιώδη ταχύτητα, ενενήντα μέτρα το δευτερόλεπτο, κι εξετάζουν τώρα <u>δύο</u> σενάρια για τα αίτια που το οδήγησαν στο βυθό του ωκεανού.</p> <p>((μουσική))</p>	<p>ΤΙ 'ΚΡΥΒΕΙ' Η ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΟ 'ΤΡΙΓΩΝΟ-ΡΟΥΦΗΧΤΡΑ'</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Κυρίες και κύριοι καλησπέρα σας, σήμερα Δευτέρα, πρώτη Νοεμβρίου, και η νέα αεροπορική τραγωδία στο τρίγωνο του Διαβόλου (.) εξακολουθεί να καλύπτεται από πέπλο μυστηρίου. Οι ελπίδες εξανεμίζονται για την ανεύρεση επιζώντων επιβατών του μοιραίου αιγυπτιακού Μπόινγκ 767, ενώ ο θρήνος των συγγενών τους δεν έχει τελειωμό. Η μοίρα όμως στάθηκε ιδιαίτερα σκληρή για το <u>πλότο</u> του αεροσκάφους, ο οποίος είχε αλλάξει βάρδια επειδή επρόκειτο να παντρευτεί σε λίγες ημέρες.</p> <p>((μουσική)) ((πλάνα από συγγενείς των θυμάτων που κλαίνε))</p>	<p>ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΟΥ ΧΑΛΙΦΑΞ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Κυρίες και κύριοι καλησπέρα σας. Πυκνό μυστήριο εξακολουθεί να καλύπτει την αεροπορική τραγωδία, <u>τέταρτη</u> σε <u>τρία</u> χρόνια στην ίδια περιοχή ανοιχτά της Μασαχουσέτης. Οι ελπίδες να βρεθούν επιζώντες μεταξύ των διακοσίων δεκαεπτά επιβαινόντων του Μπόινγκ των αιγυπτιακών αερογραμμών έχουν ουσιαστικά σβήσει. Η αμερικανική ακτοφυλακή ψάχνει στα παγωμένα νερά του Ατλαντικού για τα μαύρα κουτιά του αεροπλάνου, που ίσως ρίξουν φως στα αίτια του δυστυχήματος.</p> <p>((πλάνα από την περιοχή))</p>

Πίνακας 5: Οι τηλεοπτικές ειδήσεων (παράδειγμα)

6. MEGA [2.11.1999]	STAR [2.11.1999]	NET [2.11.1999]
<p>10 ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΝΕΚΡΟΙ</p> <p>ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ ΘΑΝΑΤΟΥ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Δέκα Κούρδοι λαθρεπιβάτες έχασαν τη ζωή τους από τη πυρκαγιά που ξέσπασε χθες το βράδυ στο υπερσύγχρονο πλοίο Σούπερ Φαστ 3, ενώ έπλεε ανοιχτά της Πάτρας με προορισμό την Αγκόνα. Και οι δέκα είχαν: μπει κρυφά στο γκαράζ του φέρι, δεν πρόφτασαν να το εγκαταλείψουν και πέθαναν από ασφυξία. Οι τρακόσοι επτά επιβάτες βγήκαν σώοι στη Πάτρα με σωσίβιες λέμβους. Τέσσερις τραυματίστηκαν. Ο ένας, όταν έπεσε πανικόβλητος στη θάλασσα. Η πυρκαγιά ξεκίνησε πιθανότατα από αναμμένο τσιγάρο.</p> <p><i>((πλάνα από την κατάσβεση της πυρκαγιάς στο πλοίο))</i></p>	<p>ΘΡΙΛΕΡ ΤΗ ΝΥΧΤΑ ΣΤΟ ΙΟΝΙΟ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Κυρίες και κύριοι καλησπέρα σας, σήμερα είναι Τρίτη, δύο Νοεμβρίου, και το ναυτικό δυστύχημα ανοιχτά της Πάτρας φέρνει στο προσκήνιο τη τραγωδία των λαθρομεταναστών, που παίζουν κορώνα γράμματα τη ζωή τους, αναζητώντας καταφύγιο στην Ευρώπη. Δώδεκα Κούρδοι βρήκαν φρικτό θάνατο από ασφυξία, σ' αμπάρια του πλοίου, ενώ πάνω στο φλεγόμενο Σούπερ Φαστ 3 επικράτησε πανικός, και τρόμος. Μετά από μία δραματική επιχείρηση, οι τρακόσοι έξι επιβάτες (.) μπήκαν στις βάρκες της σωτηρίας, όμως για τους άτυχους λαθρομετανάστες δεν υπήρχε <u>καμία</u> οδός διαφυγής.</p> <p><i>((μουσική))</i></p> <p><i>((πλάνα από την κατάσβεση της πυρκαγιάς))</i></p>	<p>ΛΑΘΡΑΙΟΙ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Κυρίες και κύριοι καλησπέρα σας. Οδύνη προκαλεί η νέα τραγωδία που έπληξε την εμπορική μας ναυτιλία. Δέκα άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους ακριβώς όταν πίστεψαν ότι γυρίζουν νέα σελίδα. Βρήκαν τραγικό θάνατο, κρυμμένοι στο γκαράζ του πλοίου που θα τους άνοιγε το δρόμο σε μια καινούργια ζωή.</p> <p><i>((μουσική))</i></p>

Πίνακας 6: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

7. MEGA [2.11.1999]	STAR [2.11.1999]	NET [2.11.1999]
<p>‘ΓΚΡΕΜΙΣΕ’ ΤΟ ... ΛΙΜΑΝΙ!</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Ναυτική περιπέτεια όμως χθες και για τους εκατόν είκοσι επιβάτες του φέρι μπόουτ <i>Ναΐας Εξπρές</i>, το οποίο προσέκρουσε στη προβλήτα του λιμανιού στο Καρλόβασι Σάμου. Τρεις γυναίκες τραυματίστηκαν ελαφρά, ενώ το πλοίο υπέστη ζημιές στα ύφαλα.</p> <p>((μουσική))</p> <p>((πλάνα από τον έλεγχο των δυτών))</p>	<p>‘ΤΡΑΚΑΡΕ’ ΤΟ ‘ΝΑΪΑΣ ΕΞΠΡΕΣ’</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Περιπέτεια εν πλω έζησαν οι εκατόν πέντε επιβάτες του πλοίου <i>Ναΐας Εξπρές</i>, που απέπλευσε από το Βαθύ Σάμου με τελικό προορισμό τον Πειραιά. Την ώρα που το πλοίο έφτανε στο Καρλόβασι, προσέκρουσε στο λιμενοβραχίονα, με αποτέλεσμα να τραυματιστούν τρεις γυναίκες, από τις οποίες η μία παρέμεινε α: στο νοσοκομείο (.) για νοσηλεία. Μετά το ατύχημα, το πλοίο αναχώρησε με έξι ώρες καθυστέρηση, και οι επιβάτες έφθασαν το πρωί στον Πειραιά, ύστερα από ένα μαραθώνιο ταλαιπωρίας.</p> <p>((πλάνα από τον έλεγχο του πλοίου από δύτες))</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Ένα άλλο ναυτικό ατύχημα, χωρίς, ευτυχώς, θύματα έγινε τη νύχτα στο Καρλόβασι της Σάμου. Το φέρι μπόουτ <i>Ναΐας Εξπρές</i> (.) προσέκρουσε στο προβλήτα, με αποτέλεσμα μικροτραυματισμούς, και πολύωρη καθυστέρηση.</p>

Πίνακας 7: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

8. MEGA [2.11.1999]	STAR [3.11.1999]	NET [3.11.1999]
<p>ΑΝΗΣΥΧΟΥΝ ΜΕΤΑ ΤΟ ΟΣΛΟ</p> <p>Η ΑΘΗΝΑ ΣΕ ΚΛΟΙΟ!</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Η επικείμενη επίσκεψη Κλίντον στην Αθήνα έχει σημάνει συναγερμό στην αστυνομία. Η ηγεσία του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως εμφανίζεται αποφασισμένη να <u>μην</u> επιτρέψει σε διαδηλωτές να πλησιάσουν τον αμερικανό πρόεδρο, κι ενώ είναι βέβαιο (.) ότι οι μετακινήσεις θα προκαλέσουν προβλήματα στη κυκλοφορία, σήμερα αποκαλύπτεται ότι γερανοί της Τροχαίας (.) θα σηκώνουν ακόμη και τα σταθμευμένα αυτοκίνητα από κεντρικούς δρόμους, <u>τρεις</u> ημέρες (.) <u>πριν</u> από την άφιξη του προεδρικού ζεύγους.</p> <p>((μουσική))</p> <p>((πλάνα από διαδήλωση στο Όσλο))</p>	<p>ΦΩΤΙΕΣ</p> <p>ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Διαδηλώσεις και λαϊκά δικαστήρια που προγραμματίζονται για την υποδοχή του Κλίντον στην Αθήνα έχουνε θορυβήσει τη κυβέρνηση, που αναζητεί τώρα τη συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης για την αποφυγή εκτρόπων. Την Παρασκευή ο πρωθυπουργός ξεκινά κύκλο συναντήσεων με τους αρχηγούς των κομμάτων (.) για την καυτή επίσκεψη του πλανητάρχη. Παράλληλα, η κυβέρνηση δηλώνει ότι θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των πολιτών, και της περιουσίας του κράτους.</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Αλλάζουμε θέμα, κυρίες και κύριοι, μείζον πολιτικό γεγονός αποτελεί η έλευση του προέδρου Κλίντον στην Ελλάδα, κι ο πρωθυπουργός αναλαμβάνει πρωτοβουλία να συζητήσει από την ερχόμενη Παρασκευή με τους πολιτικούς αρχηγούς (.) όλα τα θέματα που σχετίζονται με την επίσκεψη. Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης έχει σημάνει συναγερμός και τα μέτρα ασφαλείας που σχεδιάζονται (.) είναι πραγματικά δρακόντεια.</p>

Πίνακας 8: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

9. MEGA [2.11.1999]	STAR	NET
<p>ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΚΛΙΝΤΟΝ</p> <p>“NON PASSARAN!”</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Πληθαίνουν μέρα με την ημέρα οι φωνές διαμαρτυρίας από γνωστούς ηθοποιούς, αλλά κι από ανθρώπους του πνεύματος. Αντιδρούν (.) στην αναμενόμενη επίσκεψη Κλίντον στην Αθήνα. <u>Δεν</u> έχει θέση στη χώρα μας λένε για τον Αμερικανό πρόεδρο και προγραμματίζουν συλλαλητήρια, στην Αθήνα και την επαρχία.</p> <p>((μουσική))</p>		

Πίνακας 9: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

10. MEGA [2.11.1999]	STAR [2.11.1999]	NET [2.11.1999]
<p>ΠΕΡΙ 'ΛΑΤΕΡΝΑΣ' ΚΑΙ 'ΦΙΛΟΤΙΜΟΥ'...</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Δικαστική διαμάχη προκαλεί η μεταφορά στο θέατρο από το Σταμάτη Φασουλή, το Γιάννη Μπέζο, και τον Πέτρο Φιλιππίδη, δύο κλασικών: ε: ταινιών του ελληνικού κινηματογράφου. Πρόκειται για τις ταινίες <i>Λατέρνα φτώχεια και φιλότιμο</i>, και <i>Λατέρνα φτώχεια και γαρύφαλλο</i>. Αντίδικοι, ο θετός γιος του Μάνου Χατζιδάκι, που: είχε γράψει τα περίφημα τραγούδια των δύο ταινιών, κι ο επιχειρηματίας Βαγγέλης Λειβαδάς, που ανεβάζει το έργο στο θέατρο Βέμπο.</p> <p>((μουσική)) ((πλάνα από τις ταινίες))</p>	<p>ΕΞΙ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ</p> <p>Παρουσιαστής</p> <p>Πρεμιέρα στα δικαστήρια φαίνεται ότι θα κάνει η παράσταση <i>Λατέρνα φτώχεια και φιλότιμο</i>, που ανεβάζει το Σάββατο στο θέατρο Βέμπο. Κι αυτό γιατί (.) πέντε τραγούδια του έργου, που έχουν την υπογραφή του αξέχαστου Μάνου Χατζιδάκι, ήταν η αιτία για να ξεσπάσει αντιδικία ανάμεσα στο θεατρικό επιχειρηματία, και το γιο του μεγάλου συνθέτη. Άκρη δε βρίσκεται στην υπόθεση, αφού ο γιος του Χατζιδάκι ζητάει τριάντα εκατομμύρια, ενώ ο επιχειρηματίας δηλώνει ότι θα δώσει τα νόμιμα, και δραχμή παραπάνω.</p> <p>((πλάνα από την ταινία))</p>	<p>Παρουσιαστής</p> <p>Το δικαστήριο θα αποφασίσει εάν θα ανοίξει το Σάββατο η αυλαία του θεάτρου Βέμπο, για να ζωντανέψει στο σανίδι η μεγάλη επιτυχία του Αλέκου Σακελλάριου (.) <i>Λατέρνα φτώχεια και φιλότιμο</i>. Αιτία (.) η διαμάχη μεταξύ του θεατρικού επιχειρηματία και του <u>γιου</u> του Μάνου Χατζιδάκι, που ζητά δικαιώματα για ν' ακουστεί η μουσική του πατέρα του.</p> <p>((πλάνα από την ταινία))</p>

Πίνακας 10: Οι τηλεοπτικών ειδήσεων (παράδειγμα)

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ρεπορτάζ (1)

- Το τηλεοπτικό ρεπορτάζ μοιράζεται ανάμεσα στην **εικόνα** και τη **γλώσσα**, ανάμεσα στον λόγο του **δημοσιογράφου** και τις «φωνές» των **δημιουργών** ειδήσεων.
- Θεμελιώνεται στην **αυτοψία** και την **αυτηκοΐα** παρά στη **λογική απόδειξη**.
- Είναι **το πιο αποκαλυπτικό από τα δημοσιογραφικά είδη**, με την έννοια ότι δείχνει στο κοινό του –έστω και κατά συνθήκη– την πρώτη ύλη της κατασκευής του (**μαρτυρίες, εκμυστηρεύσεις, δηλώσεις, γνώμες, κ.λπ.**) κι αυτό **ισχύει κυρίως για το τηλεοπτικό ρεπορτάζ**, που υπερέχει σε αμεσότητα και αληθοφάνεια.

Ρεπορτάζ (2)

- Όσο για τη βασική δομή του, τον τρόπο εκτύλιξής του, αρκεί η περιγραφή του Lancien (ό.π. 81):
- «Το ρεπορτάζ ανοίγει με **εικόνες** που σχολιάζονται (με φωνή υπομνηματισμού) από τον δημοσιογράφο-συντάκτη (**εισαγωγή**),

στη συνέχεια παραχωρούν τη θέση τους στη **συνέντευξη** ενός αυτόπτη μάρτυρα,

πριν επανεμφανιστούν καινούργιες σχολιαζόμενες εικόνες (**επανεισαγωγή**) που ενδεχομένως ακολουθούνται από μια νέα συνέντευξη ή ένα καταληκτικό σχόλιο (**κατακλείδα**).

Το κλείσιμο, αν το αναλαμβάνει ο δημοσιογράφος-συντάκτης που φιλμάρεται μέσα στο κάδρο του δικού του ρεπορτάζ, επικυρώνεται καλύτερα (...)

Ρεπορτάζ (3)

- Τα ρεπορτάζ μπορούν να ταξινομηθούν με τρία, τουλάχιστον, κριτήρια:

το **περιεχόμενό** τους,

την **οπτική** τους γωνία και

τους **κειμενικούς τύπους** που συνδυάζουν.

Ρεπορτάζ (4)

- Το πρώτο κριτήριο είναι «επαγγελματικό», καθώς συνδέεται με την παράδοση και την πρακτική της δημοσιογραφίας, δηλαδή τον τρόπο της (καταμερισμένης) αναπαράστασης της επικαιρότητας.
- Έτσι, έχουμε: **πολιτικό** και **κοινοβουλευτικό** ρεπορτάζ, **διεθνές** και **διπλωματικό** ρεπορτάζ, **κοινωνικό** ρεπορτάζ, **εκπαιδευτικό** ρεπορτάζ, **εκκλησιαστικό** ρεπορτάζ, **καλλιτεχνικό** και **πολιτισμικό** ρεπορτάζ, **αστυνομικό** ρεπορτάζ, ρεπορτάζ **φυσικών καταστροφών** κ.λπ.

Ρεπορτάζ (5)

- Το δεύτερο κριτήριο συνδέεται με την **ιδεολογία** (την ερμηνεία των γεγονότων) και τη **χρήση των πηγών**.
- Θεμελιώδης, αν και αδρομερής, είναι η διάκριση ανάμεσα σε αντικειμενική και υποκειμενική ή **κοινωνιολογική** και **ανθρωπολογική** προσέγγιση των γεγονότων.
- Στην πρώτη περίπτωση **πριμοδοτούνται τα κοινωνικά φαινόμενα και η εξήγησή τους** (με βάση επαληθεύσιμα και μετρήσιμα στοιχεία, όπως **δηλώσεις** και **αποφάσεις θεσμικών παραγόντων, στατιστικές, σφυγμομετρήσεις, κ.ά.**) ενώ στη δεύτερη **πριμοδοτούνται πρόσωπα και η έκφραση των προβλημάτων τους** (με βάση **προσωπικές αφηγήσεις**).

Ρεπορτάζ (6)

- **Εισαγωγή:** Απαισιόδοξες προβλέψεις για τη γαλλική οικονομία. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία προβλέπει τετρακόσιες χιλιάδες περισσότερους ανέργους από αυτούς που θα έχουμε αυτόν τον Δεκέμβριο. Η εικόνα είναι πιο σκοτεινή κι από αυτήν που προανήγγειλε η κυβέρνηση.
- **Φωνή σχολιαστή:** Η επιστροφή στην ανάπτυξη, στις αρχές του επόμενου χρόνου, ένας στόχος που θα είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να επιτευχθεί. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, η ανάπτυξη θα είναι αρνητική για το 1993. Η Γαλλία, με μειωμένη την παραγωγικότητά της κατά 0,2 % τουλάχιστον, θα «κλείσει» το οικονομικό της έτος με τέσσερις μονάδες διαφορά σε σχέση με τις προβλέψεις της κυβέρνησης. Οι επιχειρήσεις δεν είναι τόσο αισιόδοξες όσο οι κυβερνητικοί κύκλοι. Το κυνήγι των επενδύσεων συνεχίζεται (...) Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες δεν είναι περίεργο που η διόγκωση της ανεργίας σχεδόν δεν θα μπορεί να αναχαιτισθεί. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, η καμπύλη της αύξησής της θα πλησιάσει το 12,5%.

Antenne 2, 4 Νοεμβρίου 1992

Ρεπορτάζ (7)

- **Φωνή σχολιαστή:** Στην Τουλούζη επτά άνεργοι ξεκινούν εκστρατεία ενημέρωσης. Όχι για το κόμμα τους, όχι. Η πολιτική τους οικογένεια είναι η ανεργία και ψάχνουν απασχόληση μέσω αφισών. Η Corinne, που απολύθηκε για οικονομικούς λόγους, άρπαξε την καινούργια ευκαιρία που της πρόσφερε ο παλιός της εργοδότης.
- **Corinne.** Πρώτα-πρώτα, θέλαμε να περάσουμε ένα μήνυμα στις εφημερίδες. Εγώ πήγα να δω τον παλιό μου διευθυντή, ο οποίος μου πρόσφερε περισσότερα από μια εξαγγελία: 70 πανό διαστάσεων 4 επί 3.

France 2, 12 Απριλίου 1994

Ρεπορτάζ (8)

- Το τρίτο κριτήριο (που διασυνδέεται με τα άλλα δύο) είναι δομικό και χαρακτηρίζει το ρεπορτάζ ως προς τον κειμενικό τύπο που κυριαρχεί σ' αυτό:
- *περιγραφή* (αναπαράσταση γεγονοτικών φαινομένων στον χώρο),
- *αφήγηση* (αναπαράσταση γεγονοτικών ή εννοιακών φαινομένων στον χρόνο),
- *έκθεση* (παρουσίαση των συστατικών μιας έννοιας, που δηλώνεται από έναν όρο, ή μιας νοητικής κατασκευής, που αναπτύσσεται σε ένα κείμενο),
- *επιχειρηματολογία* (αντιπαράθεση γνωμών για ένα επίμαχο ζήτημα)

Ρεπορτάζ (9)

- Ο λόγος που προτείνουμε ως κριτήριο τους κειμενικούς τύπους –μονάδες μεσαίου επιπέδου– και όχι μεγαλύτερες δομές (όπως π.χ. η ανεστραμμένη πυραμίδα) είναι ότι **το σύγχρονο τηλεοπτικό ρεπορτάζ ακολουθεί, όπως είδαμε, κυρίως το μοντέλο της επισώρευσης ποικίλων πληροφοριακών στοιχείων, δηλαδή, περιγραφικών, αφηγηματικών κ.λπ. ακολουθιών.**
- Ο Werlich (ό.π. 68) σημειώνει χαρακτηριστικά:
«Στο ρεπορτάζ ο ρεπόρτερ αναμειγνύει την αντικειμενική αφήγηση των συμβάντων με την υποκειμενική παρουσίαση της μπρεσιονιστικής περιγραφής, την υποκειμενική έκθεση και τον σχολιασμό»

Ρεπορτάζ (10)

- Ακολουθούν δύο ρεπορτάζ (**πολιτικό** το πρώτο, **αστυνομικό** το δεύτερο) που συνδυάζουν διαφορετικούς κειμενικούς τύπους.

Στο πρώτο κυριαρχεί ο λόγος ισχυρών προσώπων, στο δεύτερο η (εγκληματική) δράση.

Το πρώτο αντιστοιχεί στις ειδήσεις-λόγους (issue reports) ενώ το δεύτερο στις ειδήσεις-αφηγήσεις (news stories) του Τύπου.

Ρεπορτάζ (11)

Παρουσιάστρια: Όλγα Τρέμη, **Ρεπόρτερ:** Σταμάτης Γιαννίσης

((Το ρεπορτάζ δείχνει τις εξεγερμένες περιοχές, ακούγονται κόρνες και πυροβολισμοί))

Κάτοικος1: *Ή δικαιωνόμαστε ή χανόμαστε, έτσι κι έτσι μας τα 'παν και μας τα 'παν*

Κάτοικος2: *Να μας δικαιώσουνε, να μας δικαιώσουνε.*

Ρεπόρτερ (stand up): Από τη Νεάπολη Λασιθίου, το δήμο από τον οποίο απορπάται το Βραχάσι, ο Γιώργος Παπανδρέου εξαπέλυσε σφοδρή επίθεση στην κυβέρνηση και τον Κώστα Καραμανλή κατηγορώντας τον ότι διχάζει τους Έλληνες.

Γιώργος Παπανδρέου: *Θα παλέψουμε όχι μόνο να αποκαταστήσουμε τον «Καποδίστρια1» αλλά εμείς μιλάμε και για έναν «Καποδίστρια2», που θα κάνει ακόμα πιο ισχυρό πιο ισχυρό τον Ελληνικό λαό*

P: Οι φλόγες των αντιδράσεων υπερθέρμαναν και το κλίμα στη Βουλή. Πριν αρχίσει η συζήτηση της τροπολογίας του Προκόπη Παυλόπουλου με την οποία αυτονομούνται τέσσερις κοινότητες, οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ αποχώρησαν.

Κώστας Ρόβλιας: *(...) καταγγέλλει αυτές τις επιλογές της κυβέρνησης, καταγγέλλει τη ρύθμιση ως κατεξοχήν ρουσφετολογική, αρνείται να συμμετάσχει και αποχωρεί της διαδικασίας. Ευχαριστώ πολύ.*

Ρεπορτάζ (12)

P: Το ΠΑΣΟΚ κατηγορεί την κυβέρνηση ότι γκρεμίζει τον «Καποδίστρια».

Άννα Διαμαντοπούλου (διαβάζει κάρτα μια δημοσιογράφος): Ο αρχηγός σας, όταν ήταν η ΝΔ στην αξιωματική αντιπολίτευση, ως Μαυρογιαλούρος περιόδευε από χωριό σε χωριό και έταζε προεκλογικά αυτονομήσεις.

Προκόπης Παυλόπουλος: Αυτή είναι η λογική Μαυρογιαλούρου, άλλη η αλήθεια στο Βραχάσι, άλλη η αλήθεια στην Αθήνα, άλλη η αλήθεια το 2004, άλλη η αλήθεια το 2006.

P: Μετά την αποχώρηση του ΠΑΣΟΚ το ρόλο της αντιπολίτευσης ανέλαβαν οι 22 βουλευτές της ΝΔ, οι οποίοι ζήτησαν να ισχύσει η ρύθμιση και για τις κοινότητες των εκλογικών τους περιφερειών.

Προκόπης Παυλόπουλος: Δεν ανοίγει θέμα «Καποδίστρια» εκ νέου, γιατί δεν μπορεί να γίνει, είναι ανέφικτο, ανεξάρτητα από τις παρενέργειες που δημιουργήθηκαν όλα αυτά τα χρόνια.

Γιώργος Σιούρλας: (-ικα δημοψηφίσματα) το λέμε το 2004 και θα παρακαλέσω τον υπουργό να μην το επαναλάβει αυτό άλλη φορά.

(MEGA 1.3.2006)

Ρεπορτάζ (13)

Παρουσιάστρια: Μαρία Χούκλη, Ρεπόρτερ: Γιώργος Σιδέρης

Παρουσιάστρια: Και να φύγουμε από την πολιτική επικαιρότητα, να δούμε τα άλλα θέματα της ειδησεογραφίας. Σε ένα από τα πιο φυλασσόμενα σημεία της Αθήνας, στο κέντρο της πρωτεύουσας, στην οδό Κουμπάρη στο Κολωνάκι χτύπησαν το πρωί ληστές και απ' ό,τι φαίνεται / όπως προκύπτει τουλάχιστον από τα δεδομένα, η επιχείρηση ήταν πολύ οργανωμένη. Ένας άγνωστος, λοιπόν, με την απειλή όπλου ακινητοποίησε τους φρουρούς χρηματοπιστολής της εταιρίας Βάκενχουτ ((Wackenhut)) και τους ανάγκασε να οδηγήσουν το θωρακισμένο όχημα στο Ζάππειο. Εκεί, λοιπόν, με τη βοήθεια συνεργού του, αφαίρεσαν μεγάλο χρηματικό ποσό και οι δύο ληστές εξαφανίστηκαν.

Ρεπόρτερ: Μια καλά οργανωμένη ληστεία από δύο άτομα έγινε στις 8.25' το πρωί. Ο ένας εκ των δύο είχε στήσει καρτέρι στη χρηματοπιστολή της Βάκενχουτ.

Κάτοικος1: *Δεν πήραμε χαμπάρι*

P: *Τίποτα ε;*

Κάτοικος1: *Το μόνο που ακούσαμε ήταν οι / τα περιπολικά που περάσανε, τίποτα*

P: Ο δράστης παριστάνει τον οδοκαθαριστή, σκουπίζοντας τον δρόμο στην οδό Κουμπάρη 5 στο Κολωνάκι.

Κάτοικος2: *Το πεζοδρόμιο σκούπιζε ρε παιδιά και πέταξε και τη σκούπα του την πέταξε //*

P: *//(Άγνωστος)//*

Κάτοικος2: *//εκεί μάλλον αυτός –Άγνωστος άγνωστος τελείως άγνωστος (.) πρώτη φορά τον είδα*

Ρεπορτάζ (14)

- **P:** Μόλις το θωρακισμένο φορτηγάκι στάθμευσε και κατέβηκε ο υπάλληλος, άρχισε το σχέδιο. Ο άνδρας της ιδιωτικής ασφάλειας κατέβηκε από το υποκατάστημα της Τράπεζας κρατώντας έναν σάκο. Τότε ο ληστής τον πλησίασε και με την απειλή όπλου μπήκε μαζί με τον υπάλληλο στο φορτηγάκι, ανάγκασε τον οδηγό να οδηγήσει έως την Αίγλη του Ζαπείου, όπου τους περίμενε ο συνεργός του.
- **P ((stand up)):** *Οι δράστες έδεσαν τον έναν υπάλληλο της χρηματοποστολής με χειροπέδες ενώ χτύπησαν με τη λαβή του όπλου τους τον άλλο*
- **P:** Ο οδηγός της εταιρίας σεκιούριτι νοσηλεύεται για προληπτικούς λόγους στο νοσοκομείο «Νίμιτς» με χτυπήματα στο κεφάλι. Συγκλονισμένος μίλησε για την περιπέτεια που έζησε στην κάμερα.

Οδηγός: Μ' έδεσε με χειροπέδες κι εμένα, με χτύπησε άλλες δυο φορές, γιατί νόμισε ότι χτύπησα / ότι πάτησα εγώ το συναγερμό, μάλλον αυτό κατάλαβε και με χτύπησε άλλες δύο φορές, έπεσα κάτω και φύγανε

- **P:** Οι ληστές εξαφανίστηκαν στους γύρω δρόμους με τέσσερις σάκους που περιείχαν χρήματα. Μέχρι στιγμής δεν έχουν εντοπιστεί παρά τις αναζητήσεις.

(NET 7.3.2006)

Ρεπορτάζ (15)

- Το ερώτημα που τίθεται από την έρευνα είναι **αν τα κενά των αφηγήσεων**, που οφείλονται σε έλλειμμα πρωτογενούς ενημέρωσης ή απουσία οπτικού υλικού, **οδηγούν τους ρεπόρτερ σε αφηγηματοποιήσεις** ή, αλλιώς, σε **σεναριοποιήσεις** των ειδήσεων, βασισμένες σε οικεία γνωστικά σχήματα, που όμως εγείρουν υποψίες για την αξιοπιστία τους.

Ρεπορτάζ (16)

1. Τι αφηγούνται, λοιπόν, οι τηλεοπτικές ειδήσεις;
2. Είναι καν αφηγήσεις;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ρεπορτάζ και αφήγηση

Ρεπορτάζ και αφήγηση (1)

- Η **πρώτη** άποψη, που είναι και η παλαιότερη, στηρίχθηκε κυρίως στις αναλύσεις του Allan Bell για τις αφηγήσεις στις ειδήσεις του Τύπου.
- Η πρόταση με την οποία αρχίζει το όγδοο κεφάλαιο ('Telling Stories') του πασίγνωστου βιβλίου του ***The Language of News Media*** (1991) («**Journalists do not write articles. They write stories**») έχει αποκτήσει ισχύ γνωμικού.
- Ο Bell βρίσκει ότι οι «ιστορίες» των ειδήσεων έχουν πολλά κοινά με τις προσωπικές αφηγήσεις που μελέτησε και κωδικοποίησε ο κοινωνιογλωσσολόγος William Labov σε σειρά δημοσιευμάτων του, συνεχίζοντας ουσιαστικά την αριστοτελική παράδοση της περιπετειώδους αφήγησης (ο μετασχηματισμός μιας αρχικής κατάστασης ισορροπίας σε περιπλοκή και η αποκατάστασή της).

Ρεπορτάζ και αφήγηση (2)

- Για παράδειγμα,
ο **τίτλος** και το **lead** μιας είδησης του αστυνομικού δελτίου αντιστοιχούν στην ‘εισαγωγή’ και τον ‘προσανατολισμό’ της λαμποβιανής ανάλυσης ενώ
οι λεπτομέρειες αποδίδουν την ‘περιπλοκή’, ενδεχομένως και τη ‘λύση’ της.
Όσο για την ‘αξιολόγηση’ που διατρέχει τις προσωπικές αφηγήσεις, στις ειδήσεις έχει το ανάλογό της στην οπτική γωνία θέασης των γεγονότων (και, κατά συνέπεια, στη χρήση των πηγών και στις γλωσσικές επιλογές του συντάκτη).
Μπορεί η προσέγγιση αυτή να εφαρμοστεί και στις τηλεοπτικές ειδήσεις/ρεπορτάζ, όπου η υπεροχή της εικόνας έναντι του λόγου αλλάζει τα δεδομένα;

Ρεπορτάζ και αφήγηση (3)

- Η **δεύτερη** άποψη, που συγκεντρώνει την προτίμηση των περισσότερων μελετητών, βασίζεται ουσιαστικά στην **αντιδιαστολή της αφήγησης από τη** χρονολογική **έκθεση** γεγονότων (recount).
- «Ο δημοσιογράφος», σύμφωνα με τη Revaz (1997: 21), «έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε δύο τρόπους οργανωτικής σύνθεσης μιας είδησης/ρεπορτάζ: την **Εξιστόρηση** ή την **Αφήγηση**. Στην πρώτη περίπτωση το συμβάν εξιστορείται γραμμικά· στη δεύτερη αφήνει χώρο για μια περιπέτεια της οποίας η συνθετική ταυτότητα εξαρτάται από την ύπαρξη μιας τουλάχιστον περιπλοκής και μιας λύσης».

Ρεπορτάζ και αφήγηση (4)

- Πιο συγκεκριμένα, η αφήγηση είναι διαδοχή γεγονότων που συνδέονται αιτιακά μεταξύ τους και οργανώνονται σε ένα προγραμματισμένο σύνολο, την **πλοκή** της.
- Χαρακτηρίζεται από **προθετικότητα** και **ενσυνείδητη δράση**, επειδή στα γεγονότα εμπλέκονται «ήρωες» (με επιδιώξεις, σκέψεις, συναισθήματα, κ.ά.) που αντιπαρατίθενται σε αντιπάλους και ξεπερνούν εμπόδια, για να δώσουν λύση σε μια προβληματική κατάσταση και να επαναφέρουν τα πράγματα στην αρχική τους ισορροπία.
- Η περιπέτεια αυτή («η εις το εναντίον των πραττομένων μεταβολή», Αριστοτέλης) και η προσδοκώμενη λύση της γεννούν το ενδιαφέρον και την περιέργεια των αναγνωστών/ακροατών της, που είναι και οι τελικοί κριτές της αξίας της αφήγησης (**αφηγησιμότητα**)[\[1\]](#).

Ρεπορτάζ και αφήγηση (5)

- [\[1\]](#) Οι θεμελιώδεις προϋποθέσεις της αφήγησης είναι, σύμφωνα με τον Adam (1994: 12-17), οι εξής:
 - α. Για να έχουμε αφήγηση, πρέπει να έχουμε μια **χρονική διαδοχή ενεργειών ή συμβάντων**
 - β. Χωρίς την **πρόθεση ενός** (σταθερού ή κυρίαρχου) **δράστη-ήρωα**, δεν μπορούμε να έχουμε αφήγηση
 - γ. Μια αφήγηση πρέπει να δείχνει (στο τέλος του αφηγηματικού κειμένου ή μιας αφηγηματικής ακολουθίας) **ποια μορφή πήραν** οι ιδιότητες που χαρακτήριζαν ένα ατομικό ή συλλογικό υποκείμενο στην αρχή του κειμένου ή της ακολουθίας
 - δ. Όπου δεν υπάρχει **ολοκλήρωση** μέσα σε μια ενότητα δράσης, δεν υπάρχει και αφήγηση
 - ε. Χωρίς την **αιτιότητα** και την **επαλληλία** μιας περιπέτειας δεν μπορούμε να μιλάμε για αφήγηση.

Ρεπορτάζ και αφήγηση (6)

- Τέλος, όσον αφορά τη μορφή της, η **αφήγηση** περιλαμβάνει δύο τροπικότητες χρόνου:
- τον «πραγματικό» χρόνο των γεγονότων και
- τον γραμματικό χρόνο της αναπαράστασής τους με τον λόγο.
- Αντίθετα, η **εξιστόρηση** είναι περιγραφή πράξεων ή συμβάντων που συνδέονται χρονικά, όχι όμως αιτιακά, μεταξύ τους. Εκτός από τη χρονικότητα, της λείπουν όλα τα διακριτικά γνωρίσματα της αφήγησης: **πλοκή** (υπόθεση), **εστίαση σε πρόσωπα-δράστες, περιπέτεια, αφηγησιμότητα**[\[2\]](#).

Ρεπορτάζ και αφήγηση (7)

[2] Ο Hartley (ό.π. 115-6), απαντώντας στο δίλημμα αν η τηλεοπτική αφήγηση είναι γεγονοτική ή μυθοπλαστική, υποστηρίζει ότι η στερεοτυπία των ειδήσεων αδειάζει από περιεχόμενο και ταυτότητες τους πρωταγωνιστές και τους αντιήρωες, τους αυτόπτες μάρτυρες και τους εμπειρογνώμονες, καθιστώντας τα διάφορα είδη των ρεπορτάζ αναγνωρίσιμα αλλά άδεια κελύφη επανερχόμενων «αφηγήσεων» στις οποίες μόνο ο αφηγητής (ο παρουσιαστής ή ο ρεπόρτερ) είναι πραγματικό υποκείμενο.

Όπως στις σαπουνόπερες, όπου παρελαύνουν κάθε εβδομάδα φιγούρες ρόλων (του αστυνομικού επιθεωρητή και του δράστη, του στυγνού επιχειρηματία και του κοινωνικά ευαίσθητου γιου του, κ.λπ.) που γρήγορα χάνονται για να εμφανιστούν καινούργιες. Το μόνο που επιβιώνει ανάλλαχτο είναι οι λειτουργίες των ρόλων, όπως και στα παραμύθια.

Ρεπορτάζ και αφήγηση (8)

- Τι είναι, λοιπόν, οι τηλεοπτικές ειδήσεις, αφηγήσεις ή εξιστορήσεις; Είναι **εξιστορήσεις**[\[1\]](#). Αυτή είναι η άποψη των περισσότερων μελετητών.

[\[1\]](#)Οι Machill, Köller & Waldhauser (2007: 193-4) προτείνουν, αντί της διχοτομίας «αφήγηση/εξιστόρηση», ένα συνεχές αφηγηματικότητα με πόλους την αφήγηση και την περιγραφή και ενδιάμεσες τιμές ορισμένες μεικτές μορφές ειδήσεων/ρεπορτάζ: (με φθίνουσα πορεία αφηγηματικότητα)

α. αυτοτελείς ιστορίες,

β. σειραϊκές αφηγήσεις, και

γ. ερμηνευτικές ιστορίες με περιγραφικές παρεκβάσεις.

Είναι φανερό ότι ούτε οι εν λόγω μελετητές δέχονται καθαρές μορφές αφήγησης στο ρεπορτάζ.

Ρεπορτάζ και αφήγηση (9)

- Πιο συγκεκριμένα: οι «σκληρές ειδήσεις» και τα ρεπορτάζ της τηλεόρασης (δηλαδή, το μεγαλύτερο ποσοστό της ενημερωτικής ύλης) υστερούν οργανωτικά των πραγματικών αφηγήσεων. Είναι γραμμικές παρουσιάσεις συμβάντων, ενεργειών ή λόγων, χωρίς δομικούς μετασχηματισμούς (περιπέτεια), άρα και χωρίς λύση των προβλημάτων[2].

[2] Στα ρεπορτάζ αυτοκινητιστικών ατυχημάτων κυρίως αναγνωρίζει ο Fakhri (1998: 456) κάτι ανάλογο, αυτό που ονομάζει «στρατηγική της βινιέτας», δηλαδή την απεικόνιση διαφόρων σκηνών και περιστατικών που περνούν μπροστά από τα μάτια αυτοπτών μαρτύρων σαν μια σειρά από συμπαρατιθέμενες αλλά αταξινόμητες βινιέτες, ποικίλματα του λόγου που όμως δεν εξασφαλίζουν την (αφηγηματική) συνοχή του.

Ρεπορτάζ και αφήγηση (10)

- Και παρόλο που τα σενάρια, ιδιαίτερα των κοινωνιολογικών ρεπορτάζ, προβλέπουν διμελείς αντιθέσεις, αντιπαραθέσεις δυνάμεων (προσώπων, συλλογικοτήτων, θεσμών, κ.λπ.), οι προθέσεις των δρώντων υποκειμένων δεν είναι διαφανείς, είναι ανύπαρκτη ή δυσδιάκριτη μια ορισμένη «υπόθεση» (πλοκή) ενώ η αφηγηματική αξία μειώνεται από την προβλεψιμότητα των ίδιων των σεναρίων («τον θρίαμβο της στερεοτυπικής αφηγηματικής συγκρότησης»)[3].

[3] Στην άποψη αυτή συγκλίνει και η Κακαβούλια (2001: 95), όταν, αναλύοντας ένα μεγάλης διάρκειας προεκλογικό ρεπορτάζ, ενσωματωμένο στο τηλεοπτικό δελτίο, διαπιστώνει ότι πρόκειται ουσιαστικά για ένα **χρονικό** –ο τίτλος του, όχι τυχαία, είναι *Το χρονικό της αγωνίας*–, **ένα ανολοκλήρωτο αφήγημα, που περιγράφει με σωρευτικό τρόπο γεγονότα και συναισθήματα, χωρίς αναγνωρισίμους ήρωες, χωρίς πλοκή, χωρίς λύση και επιμύθιο.** Με άλλα λόγια, το ρεπορτάζ καθλώνεται στην πρώτη ύλη της «ιστορίας» (story) με τα μέσα ενός φωτογραφικού ρεαλισμού και δεν μετασχηματίζεται σε έργο, σε λόγο (discourse).

Ρεπορτάζ και αφήγηση (11)

- Η πρωτοτυπική αφήγηση φαίνεται να διασώζεται μόνο στις «μαλακές ειδήσεις» (soft news) και τα ανθρωπολογικά ρεπορτάζ, τις «ανθρώπινες ιστορίες», όπου το (εκτός τρέχουσας επικαιρότητας) θέμα επιλέγεται ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, επειδή εμπεριέχει το στοιχείο της περιπέτειας ενός ήρωα χωρίς εισαγωγικά (για παράδειγμα, μια **προσωπική τραγωδία**, μια **κακοτυχία με άισιο τέλος**, ο **νικηφόρος αγώνας εναντίον ενός πάθους**, κ.α.)

Ρεπορτάζ και αφήγηση (12)

- Ξεχωριστή αναφορά πρέπει να γίνει σε δύο Γάλλους μελετητές, που συγκλίνουν στην ανωτέρω άποψη αλλά από διαφορετικό δρόμο.
- Ο Lancien (ό.π. 51-7), από τη μία πλευρά, διακρίνει τηλεοπτικά ρεπορτάζ που γράφονται πάνω σε **σενάρια** (scripts), γνωστά και από τις ειδήσεις/ρεπορτάζ του Τύπου – ως παραδείγματα δίνει την αφήγηση μιας φυσικής καταστροφής (σεισμού) και την τηλεοπτική νεκρολογία ενός σκηνοθέτη του κινηματογράφου– και life style ρεπορτάζ που συνθέτουν ιστορίες πάνω σε **κινηματογραφικά πατρών**.
- Τα πρώτα, που ακολουθούν το πρότυπο της ανεστραμμένης πυραμίδας, είναι κατ' ουσίαν εξιστορήσεις ενώ τα δεύτερα, που επιχειρούν μια μυθοπλαστική προσέγγιση της επικαιρότητας, μιμούνται τις λογοτεχνικές αφηγήσεις.

Ρεπορτάζ και αφήγηση (13)

- Η Coulomb-Gully (ό.π. 91-6), από την άλλη, υιοθετεί μια διαχρονική οπτική. Η τηλεόραση, υποστηρίζει, μέχρι την καθιέρωση των καναλιών 24ωρης ενημέρωσης και παγκόσμιας εμβέλειας, κυριαρχούνταν από το **αφηγηματικό μοντέλο του Χόλιγουντ**: οι **ταινίες κατασκοπείας** ήταν το πρότυπο για ομόθεμες διεθνείς ειδήσεις/ρεπορτάζ, το **φιλμ νουάρ** και οι **ταινίες καταδίωξης** ήταν το πρότυπο για τα αστυνομικά ρεπορτάζ, τα **ψυχολογικά δράματα** ενέπνεαν τις αφηγήσεις για την προσωπική ζωή ελίτ προσώπων (όπως, για παράδειγμα, των μελών βασιλικών οικογενειών) ενώ τα **ερωτικά δράματα** πρόσφεραν οργανωτικές δομές στα αληθινά ή υποτιθέμενα ερωτικά δράματα καλλιτεχνών του star system.
- Το **CNN θέτει τέλος στο χολιγουντιανό μοντέλο** και εφεξής κυριαρχεί στην τηλεόραση το **ανοιχτό ρεπορτάζ**, όπου επισωρεύονται πληροφορίες και εικόνες χωρίς αφηγηματική λογική.

Ρεπορτάζ και αφήγηση (14)

- Η **τρίτη** άποψη, ότι τα (σύγχρονα) τηλεοπτικά ρεπορτάζ δεν είναι αφηγήσεις, ότι είναι **ανοιχτές φόρμες ενημέρωσης που επικαιροποιούνται συνεχώς, χωρίς να οδηγούνται σε σύνθεση**, ότι δηλαδή, ενώ κάθε τηλεοπτική είδηση έχει εσωτερική συνοχή, δεν συνέχεται απαραίτητα με τα υπόλοιπα συστατικά ενός «θέματος» της ατζέντας, ότι τελικά **η τηλεοπτική αφήγηση είναι κατατετμημένη και «επεισοδιακή»**, υποστηρίχθηκε κατ' αρχήν από τον **Ellis** (ό.π. κεφ. 9, "Broadcast TV narration") και στη συνέχεια από τον **Lewis** (1994) (βλ. και **Matheson** ό.π. 92-99).
- Η πιο πρόσφατη και διευρυμένη εκδοχή της ίδιας άποψης ανήκει στον **Montgomery** (ό.π. κεφ. 5, "The discourse of television news report. Narrative or commentary?").

Ρεπορτάζ και αφήγηση (15)

- ❑ Ο Montgomery υποστηρίζει:
 - **πρώτον**, ότι **οι τηλεοπτικές ειδήσεις δεν μιμούνται την κινηματογραφική μυθοπλασία** (κλειστή, περιπετειώδης και προσωποποιημένη αφηγηματική δομή, βλέμμα στραμμένο οπουδήποτε αλλού εκτός από την κάμερα).
 - **δεύτερον**, ότι **στις σύγχρονες τηλεοπτικές ειδήσεις/ρεπορτάζ αφηγηματικό ρόλο αναλαμβάνουν κυρίως οι εικόνες και όχι ο λόγος**.
 - **τρίτον**, ότι **η αναπαράσταση των γεγονότων στο ρεπορτάζ δεν είναι** συνολική ή τουλάχιστον αντιπροσωπευτική, όπως απαιτείται στην αφήγηση, αλλά **μετωνυμική ή συνεκδοχική**, έχουμε δηλαδή μια μετατόπιση από το εικονικό στο ενδεικτικό (indexical) ή το εμβληματικό (π.χ. **η πικετοφορία αντί της συνολικής αντίδρασης των εργαζομένων κάποιου τομέα απέναντι στην κυβερνητική πολιτική, ένα «πολεμικό» επεισόδιο στη Βουλή στη θέση μιας μακράς ιδεολογικής αντιπαράθεσης μεταξύ κυβέρνησης και κομμάτων της αντιπολίτευσης, ένας αεροπορικός βομβαρδισμός, για να δειχθεί η εισβολή σε εχθρική χώρα, κ.λπ.**).
 - **τέταρτον**, ότι **η συνεχής χρήση του ενεστώτα για την παροντοποίηση των γεγονότων εμποδίζει την κατασκευή αφηγήσεων**, και
 - **πέμπτον**, ότι η συν-αναφορά εικόνας και λόγου στα γεγονότα, άρα και η κατανομή των πληροφοριών σε οπτικά και λεκτικά μερίδια, αφαιρεί τη δυνατότητα από τη γλώσσα να παίξει καθοδηγητικό ρόλο στο ρεπορτάζ, να αφηγηθεί πραγματικά συμβάντα με μυθοπλαστικές τεχνικές. Συνεπώς, **το τηλεοπτικό ρεπορτάζ είναι σχολιασμός των εικόνων και όχι αφήγηση**.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η γλώσσα των ειδήσεων κ των ρεπορτάζ (1)

- Η **σύνταξη** της τηλεοπτικής ειδησεογραφίας έχει μελετηθεί ως προς το **μήκος των προτάσεων** και ως προς τη **συνθετότητά** τους (βλ. ενδεικτικά Holly 1995: 352-5, Mansfield ό.π. 200-13).
- Έχει διαπιστωθεί ότι γενικά **οι προτάσεις της εισαγωγής του ρεπορτάζ** αλλά κυρίως του ίδιου του ρεπορτάζ **είναι συντομότερες από αντίστοιχες του Τύπου**, μεγαλύτερες όμως από τις προτάσεις της άτυπης καθημερινής συνομιλίας.
- Ειδικά, **στο φιλμαρισμένο ρεπορτάζ ο συναγωνισμός εικόνας και λόγου δεν επιτρέπει στον τελευταίο να αναλωθεί σε σχόλια, πέραν των αναγκαίων πληροφοριών**, γιατί έτσι κινδυνεύει να διαταραχθεί η συμπόρευσή τους και η ευχέρεια πρόσληψής τους από το κοινό.
- **Διαφορά στο μήκος** –συγκριτικά με τις δημοσιογραφικές προτάσεις– **παρατηρείται σε δηλώσεις ισχυρών προσώπων και απαντήσεις συνεντευξιαζομένων για προφανείς λόγους.**

Η γλώσσα των ειδήσεων κ των ρεπορτάζ (2)

- Από την άλλη πλευρά, η συνθετότητα των προτάσεων βαίνει μειούμενη όσο πηγαίνουμε από τα δημόσια στα ιδιωτικά κανάλια:

τα πρώτα προτιμούν τις πλήρεις προτάσεις, τις «βαριές» ονοματικές φράσεις και τα σύνθετα κατηγορούμενα

ενώ τα δεύτερα υιοθετούν ελλειπτικές δομές, όπως στους τίτλους, και κατατέμνουν τις προτάσεις, εισάγοντας in situ νέα θέματα (themes), όπως συμβαίνει συχνά στον προφορικό λόγο και τις καθημερινές συνομιλίες.

Η γλώσσα των ειδήσεων κ των ρεπορτάζ (3)

- Όσον αφορά τη **γραμματική** των τηλεοπτικών ειδήσεων υπάρχουν τρία σημεία διαφοροποίησης από εκείνη των ειδήσεων του Τύπου:
η χρήση του **Ενεστώτα**, η δήλωση του **χρόνου** με επιρρηματικά και η επιλογή ανάμεσα στην ενεργητική και παθητική **φωνή**.
- Όπως έχει κατά κόρον σημειωθεί, **ο Ενεστώτας είναι σε πολλές περιπτώσεις αναγκαστική επιλογή για την (νεο)τηλεόραση**, στον βαθμό που αυτή αγωνιά να συμπτύξει σε έναν τους τρεις χρόνους της: τον χρόνο των γεγονότων, τον χρόνο της μετάδοσης τους ως ειδήσεων και τον χρόνο της παρακολούθησής τους από τους τηλεθεατές. Η κυριαρχία του Ενεστώτα δεν περιορίζει μόνο τη χρήση των παρελθοντικών χρόνων (και κυρίως του Αορίστου). σφετερίζεται θα λέγαμε και τον Μέλλοντα, στις ειδήσεις για μελλοντικά γεγονότα, υλοποιώντας το αίτημα για συνεχή παροντοποίηση των γεγονότων και των ειδήσεων.

Η γλώσσα των ειδήσεων κ των ρεπορτάζ (4)

- Παρομοίως, τα επιρρηματικά χρόνου συγκεντρώνονται γύρω από το σημείο μηδέν του χρόνου, το «τώρα», και έτσι αραιώνει η δείξη ακόμη και εγγύς χρονικών στιγμών (π.χ. του «σήμερα» ή του «χθες βράδυ»).
- Τέλος, η παθητική φωνή προτιμάται, όταν ο παθών είναι ειδησεογραφικά σημαντικότερο πρόσωπο από τον δράστη, περισσότερο από ό,τι στον Τύπο, όπου φαίνεται να εφαρμόζεται η εντολή προτίμησης της ενεργητικής φωνής ως οχήματος ενεργειών κάθε είδους.

Η γλώσσα των ειδήσεων κ των ρεπορτάζ (5)

- Το **λεξιλόγιο** των τηλεοπτικών ειδήσεων **αντλεί σε μεγαλύτερο βαθμό, συγκριτικά με τον Τύπο, από το καθημερινό και όχι το λόγιο λεξιλόγιο, γιατί απευθύνεται στο γενικό κοινό.**
- Αντίθετα, ο Τύπος, ιδιαίτερα στα άρθρα σχολιασμού και στην επιστημονική εκλαΐκευση είναι υποχρεωμένος να στραφεί στο επιστημονικό και το τεχνικό λεξιλόγιο. **Αυτό δεν σημαίνει ότι λείπουν από τις τηλεοπτικές ειδήσεις επιστημονικοί ή τεχνικοί όροι. Αλλά αυτοί απαντούν κυρίως σε «θεματικές» ειδήσεις, όπως οι οικονομικές και οι αθλητικές, και πολύ λιγότερο στη γενική ειδησεογραφία.**

Η γλώσσα των ειδήσεων κ των ρεπορτάζ (6)

- Τέλος, ο τηλεοπτικός λόγος μοιράζεται με τον Τύπο, αν και με διαφορετικό τρόπο, την ίδια δημοσιογραφική ρητορική. Σχήματα λόγου, πρωτίστως **μεταφορές**, που διοχετεύονται συχνά με φορμουλαϊκές εκφράσεις, αποτελούν μικρά γλωσσάρια για τις διάφορες κατηγορίες ειδήσεων/ρεπορτάζ. **Οι μεταφορές αυτές σπάνια είναι πρωτότυπες**, γι' αυτό δεν δημιουργούν πρόβλημα κατανόησης στους τηλεθεατές· αντίθετα, αποτελούν έναν οικονομικό όσο και συμβατικοποιημένο τρόπο κωδικοποίησης των ειδήσεων που εξυπηρετεί θαυμάσια το επικοινωνιακό συμβόλαιο της μαζικής ενημέρωσης.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1)

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
 - Mansfield, G. 2006. *Changing Channels: Media Language in (Inter)action*. Μιλάνο: LED.
 - Kostoudis, K. 2006. “News Bulletin Captions as Ideological Indices”, στο I. Lassen, J. Strunck & T. Vestergaard (επιμ.), *Mediating Ideology in Text and Image. Ten Critical Studies*. Άμστερνταμ & Φιλαδέλφεια: John Benjamins, 235–49.
 - Lancien, T. 1995. *Le journal televisé: Construction de l’information et competences d’interpretation*. Παρίσι: Didier.
 - Werlich, E. 1982. *A Text Grammar of English*. Χαϊδελβέργη: Quelle & Meyer.
 - Bell, A. 1991. *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.
 - Labov, W. 1972. *Language in the Inner City: Studies in the Black English Vernacular*. Φιλαδέλφεια: University of Pennsylvania Press.
 - Revaz, F. 1997. “Le recit dans la presse écrite”, *Pratiques* 94, 19–33.
 - Adam, J.-M. 1994. “Decrire des actions: raconteur ou relater?”, *Litterature* 95, 3–22.
 - Hartley, J. 1982. *Understanding News*. Λονδίνο: Routledge.
 - Viallon, P. 1996. *L’analyse du discours de la television (“Que sais-je?” 3111)*. Παρίσι: PUF.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2)

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
 - Machill, M., S. Koller & M. Waldhauser. 2007. “The Use of Narrative Structures in Television News. An Experiment in Innovative Forms of Journalistic Presentation”, *European Journal of Communication* 22(2), 185–202.
 - Fakhri, A. 1998. “Narration in Journalistic and Legal Discourse”, *Text* 18(4), 445–65.
 - Κακαβούλια, Μ. 2001. “Αφηγηματικές τεχνικές στον ειδησιογραφικό λόγο”, *Γλωσσολογία/Glossologia* 13, 75–103.
 - Coulomb-Gully, M. 1995. *Les informations télévisées (“Que sais-je?” 2922)*. Παρίσι: PUF.
 - Ellis, J. 2001. *Visible Fictions: Cinema, Television, Video* (αναθεωρ. έκδ. ▪ 1η έκδ. 1982). Λονδίνο & Νέα Υόρκη: Routledge.
 - Lewis, J. 1994. “The Absence of Narrative. Boredom and the Residual Power of Television News”, *Journal of Narrative & Life History* 4 (1–2), 25–40.
 - Matheson, D. 2005. *Media Discourses: Analysing Media Texts*. Maidenhead: Open University Press.
 - Montgomery, M. 2007. *The Discourse of Broadcast News. A Linguistic Approach*. Λονδίνο & Νέα Υόρκη: Routledge.
 - Holly, W. 1995. “Language and Television”, στο P. Stevenson (επιμ.), *The German Language and the Real World*. Οξφόρδη: Clarendon Press, 339–73.
 - Rambousek, J. 2004. “TV News Subtitles: Yet Another Instance of ‘Little Texts’”, *Slovak Studies in English* 1, 177–85.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Περικλής Πολίτης.
«Τηλεοπτικός δημοσιογραφικός λόγος. Η γλώσσα των τίτλων - Εισαγωγές
ρεπορτάζ - ρεπορτάζ». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη
δικτυακή διεύθυνση: http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

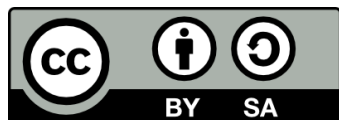
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Γιομελάκης Δημήτριος>
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

